

РОЗВИТОК М'ЯЗІВ ПРОМЕЖИНИ У ПЛОДОВОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ ЛЮДИНИ

А.О.Лойтра

Кафедра анатомії людини (зав. – доц. Б.Г.Макар) Буковинської державної медичної академії

Відомості про розвиток м'язів та фасцій промежини в науковій літературі досі неповні та непослідовні. У повідомленні В.М.Мирошникова (1973), присвяченому розвитку фасцій промежини, згадується про розвиток м'язів у передплідів і плодів. У загальновідомих сучасних посібниках з ембріології [1, 2] про розвиток м'язів промежини згадується в контексті формування м'язової системи в цілому.

Мета дослідження. Вивчити розвиток м'язів промежини у плодовому періоді онтогенезу.

Матеріал і методи. Дослідження проведене на 36 плодах віком 4-10 місяців: плодів четвертого місяця – 6; п'ятого – 5; шостого – 8; сьомого – 7; восьмого – 4; дев'ятого – 3; десятого – 3. Методом анатомічного препарування за допомогою бінокулярної лупи поширено вивчали ступінь розвитку м'язів тазової та сечостатевої діафрагми, їх точки прикріплення, особливості будови в плодів чоловічої та жіночої статі, наявність та ступінь розвитку фасцій обох діафрагм. Результати документували малюнками та фотографіями.

Результати дослідження та їх обговорення. Встановлено, що в розвитку м'язів тазової діафрагми в плодів чоловічої та жіночої статі існує повна аналогія, але відмінності в розвитку м'язів сечостатевої діафрагми внаслідок диференціювання статевих органів проявляються більш виразно.

Волокна зовнішнього м'яза-замикача відхідника починаються від куприка і прямують наперед, охоплюючи кінцевий відділ прямої кишки та відхідник. Спереду від цих утворень м'язові пучки частково зникають у підшкірній клітковині, частково з'єднуються з волокнами м'язів сечостатевої діафрагми. До кінця плодового періоду пучки цього м'яза легко відділяються від стінки кінцевого відділу прямої кишки. Середня довжина ко-

ла замкача збільшується від 7,0 мм у плодів 4-х місяців до 32,0 мм у плодів 10-ти місяців.

М'яз-підіймач відхідника у плодів 7-10 місяців починається від внутрішньої поверхні лобкового зчленування, нижніх гілок лобкової кістки та скупчення щільної сполучної тканини на внутрішньому затульному м'язі аж до сідничної ості. Передні пучки м'яза спрямовані зверху вниз і назад, щільно прилягають до бічних поверхонь сечівника (до піхви – у плодів жіночої статі) і влітають в передній відділ стінки прямої кишки. Середні пучки м'яза прикріплюються до бічних та задньої стінок прямої кишки. Зазвичай вказаний м'яз має форму майже прямокутної пластинки. З віком його форма стає чотирикутною. У плодів 4-5 місяців м'яз дуже тонкий. Задні відділи м'яза-підіймача відхідника в плодів всіх вікових груп прикриті краєм великого сідничного м'яза, глибше якого визначаються тонкі, майже прозорі волокна сіднично-куприкового м'яза, який доповнює м'яз-підіймач відхідника.

У плодів чоловічої статі 4-5 місяців присерединні пучки сечостатевого стискача набувають спрямування характерного для цибулино-губчастого м'яза. З бічних пучків формується сіднично-печеристий м'яз, який чітко визначається наприкінці 5-го місяця. У плодів жіночої статі спостерігається деяка затримка розвитку присерединних пучків сечостатевого стискача в зв'язку з формуванням піхви і цибулино-губчасті м'язи визначаються окремо обабіч останньої.

Сіднично-печеристий м'яз утворюється однаково у плодів обох статей. Цибулино-губчастий м'яз починається від місця з'єднання обох частин м'яза-замкача відхідника. У плодів жіночої статі він у вигляді стрічки охоплює піхву, а спереду від неї правий та лівий м'язи переплітаються між собою. Ши-

рина цього м'яза інтенсивно збільшується протягом 6-7-го місяців (від 1,0-1,5 мм до 3,0-4,0 мм).

Сіднично-печеристий м'яз починається від внутрішньої поверхні сідничної кістки та сідничного горба. У ділянці лобкового кута обидва м'язи тісно стикаються між собою і вплітаються в печеристі тіла статевого члена або клітора.

Поверхневий поперечний м'яз промежини чітко визначається у плодів 8-10 місяців, причому в 4 плодів цього віку жіночої статі м'яз не виявлявся. Його волокна починаються від внутрішньої поверхні сідничного горба і вплітаються в основу цибулино-губчастих м'язів.

Глибокий поперечний м'яз промежини та його похідний зовнішній м'яз-замикач се-

чівника у плодів 4-5-го місяців майже не ідентифікуються на препаратах. Незважаючи на поступове потовщення, глибокий поперечний м'яз промежини до кінця плодового періоду відносно тонкий, а межа між ним та м'язом-замикачем сечівника майже не визначається.

Висновки. 1. М'язи тазової діафрагми в плодів чоловічої та жіночої статі розвиваються однаково. 2. У розвитку цибулино-губчастого м'яза з 4-го місяця внутрішньоутробного розвитку спостерігається статевий диморфізм.

Перспективи наукового пошуку. Подальші дослідження доцільно присвятити визначенню стану м'язово-фасціальних утворень промежини в зв'язку з вадами кінцевих відділів травної та сечостатевої систем.

Література

1. Томас В. Садлер. Медична ембріологія за Лангманом. – Львів: Наутілус, 2001. – 517 с. 2. Hamilton W.J., Mossman H.W. Embriologia Humana. – Buenos Aires, 1973. – 667 p.

РОЗВИТОК М'ЯЗІВ ПРОМЕЖИНИ У ПЛОДОВОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ ЛЮДИНИ

А.О.Лойтра

Резюме. Виявлена ідентичність формування м'язів тазової діафрагми в плодів обох статей, в той час як м'язи сечостатевої діафрагми розвиваються в корелятивному зв'язку з розвитком зовнішніх статевих органів.

Ключові слова: плід, промежина, м'язи.

DEVELOPMENT OF THE PERINEAL MUSCLES DURING THE FETAL PERIOD OF HUMAN ONTOGENESIS

A.O.Loitra

Abstract. The author has detected identity in the formation of the muscles of the pelvic diaphragm in fetuses of both sexes, whereas the muscles of the urogenital diaphragm develop in a correlation with the development of the external genital organs.

Key words: fetus, perineum, muscles.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Надійшла в редакцію 22.04.2004 р.